

KOMPUTEROWO WSPOMAGANE ZARZĄDZANIE GOTÓWKĄ W MAŁYM PRZEDSIĘBIORSTWIE

Anna KIWAŁA

Streszczenie: W opracowaniu przedstawiono model zarządzania gotówką w małym przedsiębiorstwie oraz praktyczne wykorzystanie modelu. Zaprezentowano wykorzystanie systemu faktoringowego i lokaty bankowej. Celem modelu jest pokazanie sposobu utrzymania akceptowanego poziomu środków pieniężnych i redukcji zatorów płatniczych w bieżącej działalności gospodarczej małego przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe: małe przedsiębiorstwo, akceptowany poziom gotówki, faktoring, lokata bankowa, zatory płatnicze.

1. Wstęp

Procesy ekonomiczne zachodzące w każdym podmiocie gospodarczym są warunkowane posiadaniem kapitałem, osiąganymi dochodami i kosztami ponoszonymi na ich uzyskanie. Cel funkcjonowania przedsiębiorstwa ma wymiar pieniężny. Wszystkie decyzje zarządcze podejmowane w praktyce jego funkcjonowania mają swe odzwierciedlenie w kategoriach finansowych, pieniężnych. Źródłem sukcesu przedsiębiorstwa jest między innymi jakość zarządzania finansami. Kapitały na powstanie przedsiębiorstwa, finansowanie bieżącej działalności i planowane przedsięwzięcia rozwojowe można pozyskiwać z różnych źródeł. Fakt ten powoduje konieczność posługiwania się określonymi instrumentami, by wybór źródeł i kreacji kapitału był najbardziej racjonalny. Dlatego tak istotna jest sprawność zarządzających przedsiębiorstwem, a w szczególności jego zasobami finansowymi, która powinna prowadzić do realizacji podstawowego celu strategicznego przedsiębiorstwa jakim jest maksymalizacja korzyści jego właścicieli, wyrażająca się we wzroście jego wartości rynkowej.

Zaangażowane kapitały stanowią mechanizm napędzający funkcjonowanie każdego przedsiębiorstwa, w tym też małego. Bez odpowiedniej ilości zaangażowanych kapitałów nie jest możliwy rozwój czy wygrana z konkurencją. Decyzje dotyczące zasobów finansowych warunkują funkcjonowanie innych obszarów decyzyjnych, jak i działania całego przedsiębiorstwa [1].

Oznacza to, że decyzje finansowe spełniają kluczową rolę w zarządzaniu każdym przedsiębiorstwem, bez względu na jego wielkość i inne parametry określające jego potencjał. Są spoiwem wiążącym wszelkie przejawy działalności przedsiębiorstwa. To sprawia, że istnieje konieczność systemowego podejścia do zarządzania, opartego na kryteriach finansowych. Funkcje te dotyczą przede wszystkim: wyboru źródeł pozyskiwania środków finansowych, określania spodziewanych korzyści i kosztów wynikających z ich angażowania w różnorodne składniki majątkowe, oceny towarzyszącego temu ryzyka, szacowania planowanych i rzeczywistych przychodów przedsiębiorstwa, oceny jego płynności finansowej, rentowności i sprawności zarządczej.

Biorąc pod uwagę finansową treść i przedmiot zasygnalizowanych wyżej procesów

decyzyjnych, zachodzących praktycznie w każdym przedsiębiorstwie, należy stwierdzić, że obejmują one:

- pozyskiwanie kapitałów – finansowanie działalności bieżącej i inwestycyjnej,
- inwestowanie zgromadzonych kapitałów w różnego rodzaju przedsięwzięcia,
- zarządzanie kapitałem pracującym – sterowanie aktywami obrotowymi i zobowiązaniami bieżącymi,

W warunkach rozwiniętego rynku wszystkie wymienione funkcje zarządzania finansami są równie ważne, strategiczny charakter inwestowania i finansowania działalności rozwojowej pozwala przyznać prymat decyzjom właśnie z tych obszarów. Konieczność sięgania do metod, instrumentów i narzędzi finansowych, by wygrać z konkurencją, osiągnąć sukces rynkowy, to rzeczywistość dnia codziennego w funkcjonowaniu każdego przedsiębiorstwa, nie tylko dużego. Dla małych przedsiębiorstw są to tak samo ważne procesy, bowiem rzutują one na zapewnienie ciągłości gospodarczej przedsiębiorstwa oraz jego perspektywy rozwojowe. Od zasobów finansowych przedsiębiorstwa oraz na możliwości ich powiększania zależy przetrwanie przedsiębiorstwa i jego przyszła pozycja konkurencyjna. Jest to szczególnie istotny problem dla przedsiębiorstw sektora MSP, ze względu na występujące w nich bariery finansowe [2].

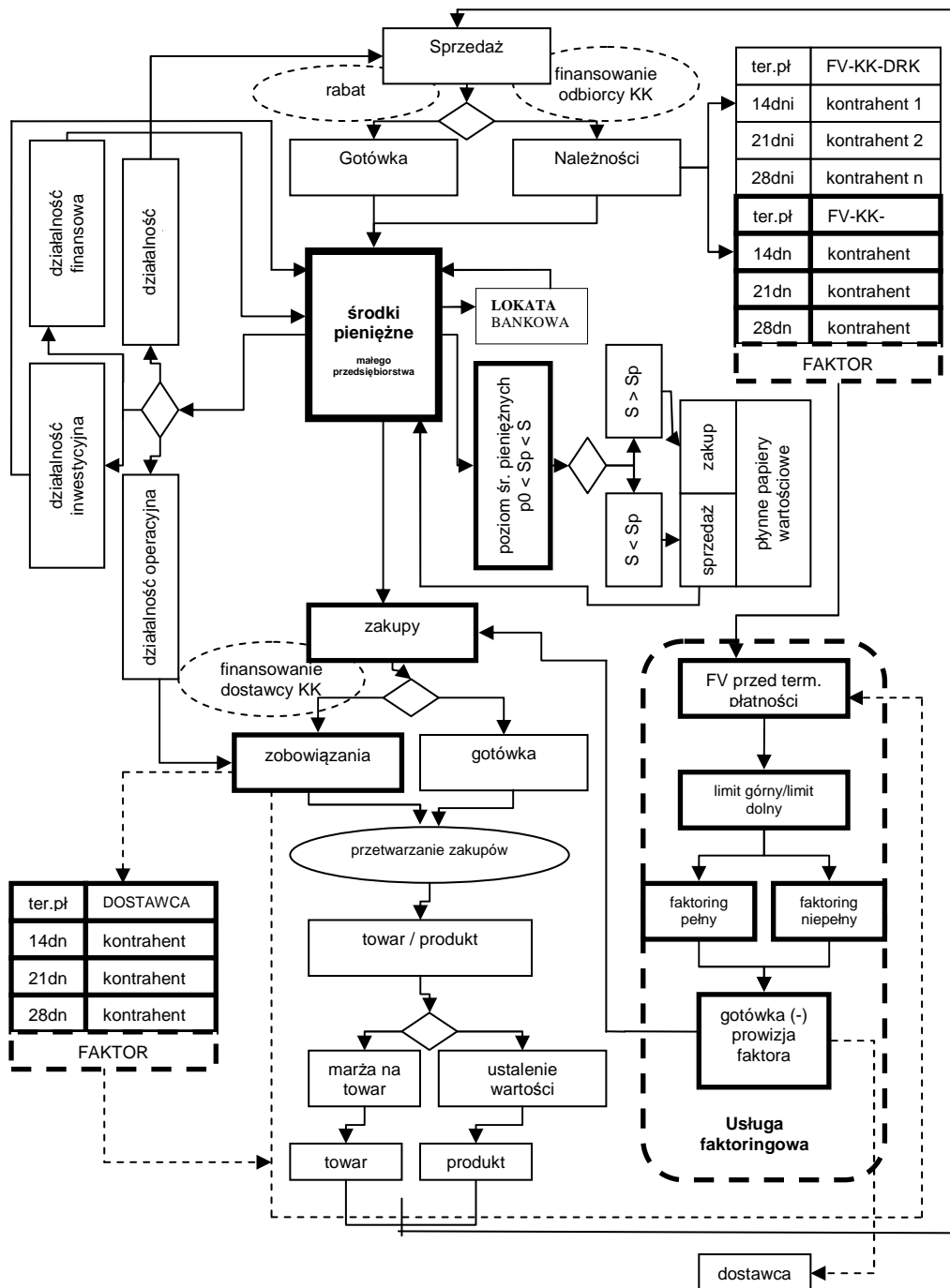
2. Zarządzanie gotówką w małym przedsiębiorstwie - model

Najczęstszą przyczyną likwidacji małego przedsiębiorstwa odnotowaną w opracowaniach statystycznych [3, 4], jest zator płatniczy i ograniczony dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Celem zarządzania gotówką jest redukcja utrzymywanych w przedsiębiorstwie zasobów środków pieniężnych do minimum koniecznego do prowadzenia działalności przedsiębiorstwa. Należy doprowadzić utrzymywanych w przedsiębiorstwie zasobów środków pieniężnych do takiego poziomu, który jest akceptowany z punktu widzenia zbilansowania kosztów utrzymania zapasów środków pieniężnych i kosztów posiadania zbyt małych ich zasobów [5]. W opracowaniu tym przedstawiono model zarządzania gotówką w małym przedsiębiorstwie z wykorzystaniem systemu faktoringowego i lokaty bankowej, schemat modelu przedstawia rysunek 1.

W utrzymaniu płynności finansowej można wykorzystać usługę faktoringu. Zabezpieczeniem dla faktora jest wystawiona faktura przedsiębiorstwa. W małym przedsiębiorstwie sprzedaż jest prowadzona za gotówkę i na kredyt kupiecki w wyniku tego powstają należności. Kontrahenci, z którymi współpracuje przedsiębiorstwo może ich podzielić na dwie grupy tj. kontrahenci o dużym ryzyku kredytowym (FV-KK-DRK), którzy płacą w różnych terminach i kontrahenci o małym ryzyku kredytowym (FV-KK-MRK) czyli dokonują rozliczeń z małym przedsiębiorstwem w ustalonych terminach. Wybrana grupa kontrahentów z małym ryzykiem kredytowym jest przedstawiana do umowy faktoringowej, wcześniej przez przedsiębiorcę (faktoranta) poinformowani o wyborze systemu płatności.

W polskich bankach lub przedsiębiorstwach faktoringowych można skorzystać z usługi faktoringu przedstawiając co najmniej siedmiu kontrahentów dla których wystawiono faktury sprzedaży przed terminem płatności. Również należy wcześniej w umowie faktoringowej określić górny lub dolny limit środków pieniężnych z którego małe przedsiębiorstwo będzie mogło korzystać. Uzyskane środki pieniężne od faktora można przekazać na zabezpieczenie ciągłości działalności podstawowej, **nie można** tymi środkami pieniężnymi **oddłużać** przedsiębiorstwo, ponieważ usługa faktoringu jest dosyć droga.

Rys. 1. Model zarządzania gotówką w małym przedsiębiorstwie

Z usług faktoringu należy korzystać tylko doraźnie, w okresach większych zatorów

płatniczych, które można wcześniej przewidzieć. Umowy faktoringowe mogą zawierać również informacje o doraźnym korzystaniu przez małe przedsiębiorstwo.

Działalność gospodarcza małego przedsiębiorstwa jest realizowana poprzez działalność operacyjną, działalność inwestycyjną i działalność finansową. Środków pieniężnych (gotówki) powinno wystarczyć na wszystkie wymienione obszary działalności. Małe przedsiębiorstwo przekazuje część wierzycielności dla Faktora. Pozyskane środki pieniężne przekazywane są na zakupy aby w pierwszej kolejności zabezpieczyć produkcję i sprzedaż. Faktoring jest zwykle drogim źródłem finansowania, koszty można jednak częściowo zmniejszyć, minimalizując zakres działań przejmowanych przez faktora. Podstawową jego wadą są duże koszty w porównaniu z innymi dostępnymi źródłami finansowania (jest on droższy niż tradycyjne bankowe finansowanie w postaci kredytu obrotowego) [7, 8], szczególnie w przypadku znacznej liczby dłużników i faktur o małej stosunkowo wartości. Koszty faktoringu należy analizować dla każdego przedsiębiorstwa oddzielnie i w szerszym kontekście – biorąc pod uwagę koszty alternatywne w postaci kosztów ubezpieczenia kredytu od ryzyka handlowego, kosztów gromadzenia informacji o partnerach handlowych oraz kosztów tzw. „złych długów”, czyli należności wątpliwych. Rozpatrując możliwość skorzystania z faktoringu, nie należy zapominać również o kwocie odsetek płaconych od zaciągniętych kredytów, a także o możliwości nieotrzymania kredytu z banku.

Sprzedaż wytworzonych produktów lub zakupionych towarów jest dokonywana na podstawie dokumentów - faktur VAT. Przed wystawieniem faktury VAT mały przedsiębiorca negocjuje z kontrahentami, datę wystawienia, sposób zapłaty, termin płatności. Obecnie sprzedaż dokonywana między podmiotami gospodarczymi jest najczęściej realizowana z odroczonym terminem płatności, rzadko za gotówkę. Należności (wierzycielności), które są przed terminem płatności małe przedsiębiorstwo zgodnie z wcześniej zawartą umową faktoringową przekazuje część praw wierzycielności dla faktora. W terminie dwóch lub trzech dni przedsiębiorca (faktorant) otrzymuje 80% wartości wierzycielności (gotówkę). Można ją rozdysonować w różny sposób. Analizując sytuację w małym przedsiębiorstwie, należy synchronizować kolejność dokonywania spłaty zobowiązań. Negocjując z kontrahentami spłatę zobowiązań np. na ostatni dzień miesiąca. Gotówka w przedsiębiorstwie jest składnikiem aktywów, która jest określana jako „aktywa niepracujące”, nie przynosząca odsetek. Pozyskaną gotówkę od faktora należy przekazać na lokatę bankową (terminową) do terminu płacenia swoich zobowiązań np. jednego miesiąca, aby zmniejszyć koszt utraconych możliwości.

Małe przedsiębiorstwo w sytuacjach losowych, tj. okazyjnej większej sprzedaży lub spływu przeterminowanych należności, może spodziewać się nadwyżki gotówki. Nadwyżkę środków pieniężnych powinno się zagospodarować poprzez przekazanie na lokatę bankową lub dokonanie inwestycji w płynne papiery wartościowe, np. bony skarbowe lub obligacje.

Poziom środków pieniężnych w małym przedsiębiorstwie może być w przedziale:

$$S \in [0, Sp], S \in (Sp, \infty) \quad (1)$$

gdzie:

S – poziom środków pieniężnych,

Sp – akceptowany poziom środków pieniężnych.

Poziom Sp oznacza, iż środków pieniężnych w tym przedziale, wystarcza na realizację działalności operacyjnej, działalności inwestycyjnej, działalności finansowej.

Jeżeli $S > Sp$, to należy nadwyżkę środków pieniężnych inwestować w płynne papiery wartościowe, aby zmniejszyć koszt utraconych możliwości. Jeżeli $S < Sp$ to mogą

występować braki gotówki i wówczas należy dokonać sprzedaży wcześniej zakupionych płynnych papierów wartościowych, aby uzupełnić zasób gotówki.

$$S = GO + GI + GF + NO - ZO - ZI - ZF \quad (2)$$

gdzie:

- S-środki pieniężne,
- GO-gotówka operacyjna (sprzedane towary lub usługi za gotówkę),
- GI-gotówka inwestycyjna (sprzedane środki trwałe),
- GF-gotówka finansowa (z lokaty bankowej),
- NO-należności operacyjne (sprzedane towary lub usługi z odroczonym terminem płatności),
- ZO-zobowiązania operacyjne (wobec dostawców towarów lub usług),
- ZI-zobowiązania inwestycyjne (wobec dostawców środków trwałych),
- ZF-zobowiązania finansowe (wobec kredytobiorców, pożyczkobiorców).

Małe przedsiębiorstwo korzystające z usługi faktoringowej czyli przekazywanie praw do części wierzytelności odbiorców faktoranta dla faktora, może rozszerzyć usługę o przejmowanie części wierzytelności dostawców faktoranta przez faktora. Określane jest to jako faktoring zwrotny czyli finansowanie dostaw faktoranta. Korzystanie z dodatkowych usług w systemie faktoringowym np. finansowanie dostaw dla małego przedsiębiorstwa nie jest korzystne. Faktor zarządzający wierzytelnościami i zobowiązaniami faktoranta (przedsiębiorcy), może tak synchronizować realizację wymienionych transakcji, aby pozyskane środki pieniężne inwestować i tym samym uzyskiwać dodatkowe przychody. Opisany schemat działania mały przedsiębiorca może wykorzystać w swojej działalności. Pozyskaną gotówkę od faktora przekazać na lokatę bankową (terminową) do czasu płacenia swoich zobowiązań, tym samym zmniejszając koszty drogiego faktoringu, przychodami uzyskanymi z lokaty.

3. Faktoring i lokata bankowa w zarządzaniu gotówką w małym przedsiębiorstwie

Każda organizacja gospodarcza działając na określonym rynku do prowadzenia swojej działalności potrzebuje funduszy. Niezależnie od formy organizacyjno prawnej jednostki gospodarcze generują koszty, bez których niemożliwe byłoby wykonywanie ich zadań statutowych, a więc muszą ponosić wydatki na:

- pokrycie kosztów działalności operacyjnej (materiały i surowce, płace pracowników bezpośrednio produkcyjnych i menedżerów, energię, sprzedaż,
- pokrycie kosztów ogólnych działalności i administracji (podatki od wynagrodzeń, ubezpieczenia społeczne, odsetki od pożyczek, podatki dochodowe, dywidendy),
- wydatki inwestycyjne (opracowanie projektów inwestycyjnych, zakup maszyn i urządzeń, zakup technologii, zakup know how, licencji, inne).

Organizacja działając prętnie i efektywnie na rynku pokrywa wydatki częściowo z funduszy własnych, a częściowo z obcych. Nie jest sztuką rozwijać się na tyle, aby wydatki pokrywać tylko z własnej kieszeni, z własnych funduszy. Sztuka zarządzania finansami polega na tym, aby korzystając również z funduszy obcych – w rozsądnych granicach – stworzyć możliwość realizacji głównego celu – zwiększania zasobów (bogactwa) właścicieli (dźwignia finansowa) [9].

Rynek usług finansowych oferuje wiele instrumentów finansowych ale dla małego przedsiębiorstwa oferta jest ograniczona. Wśród dostępnych ofert może być krótkoterminowe źródło finansowania to kredyt, faktoring. Poniżej przedstawiona zostanie usługa faktoringu, jej koszt i lokata bankowa jako zmniejszenie kosztu.

3.1. Usługa faktoringu i jej koszt

W literaturze przedmiotu i praktyce gospodarczej nie ma jednej, powszechnie obowiązującej definicji pojęcia „faktoring”. Wynika to po części z faktu, że w poszczególnych krajach faktoring rozwijał się w rozmaity sposób, a częściowo z występowania zróżnicowanych form faktoringu. Umowa Faktoringu należy do umów nienazwanych (contractus innominatus), mimo że zawiera elementy charakterystyczne dla uregulowanych w kodeksie cywilnym umów: pożyczki, komisu, przelewu wierzytelności i sprzedaży praw majątkowych. Faktoring jako stosunek prawny opiera się na trzech elementach stanowi umowę o charakterze ciągłym. Łączy ona w sobie cesję wierzytelności, umowę o wykonanie usług oraz dyskonto. Jest więc umową obligacyjno-prawną o strukturze mieszanej dla której odnosić się będą ogólne przepisy prawa cywilnego [10].

Na podstawie danych historycznych małego przedsiębiorstwa działającego w województwie dolnośląskim przedstawiono koszt usługi faktoringu. Założono, iż dla faktora zostanie przekazana część praw wierzytelności o wartości:

P.H.U. spółka jawna:

300000,00zł wierzytelności (nie przeterminowane) przekazano dla faktora (w 1 dniu m-ca),

240000,00zł (80%) otrzymuje przedsiębiorca od faktora (w 2-3 dniu m-ca),

53149,97zł (20%-prowizja faktora) otrzymuje przedsiębiorca od faktora (w 3 dniu m-ca),

300000,00zł reguluje zobowiązania dostawcom (w 30 dniu m-ca).

Terminy wyszczególnione dla poszczególnych wartości, będą przedstawione w dalszej części opracowania.

Wartość wierzytelności jest podstawą do obliczenia kosztów faktoringu, na którą składa się A-prowizja przygotowawcza, B-prowizja administracyjna, C-prowizja del credere, D-prowizja dyskonto, która jest obliczana według wzoru (3). Zestawienie składników prowizji faktora przedstawia tabela 1.

Tab. 1. Zestawienie składników prowizji Faktora.

X-kwota wierzytelności dla faktora	300000zł			
FAKTORING	[%]	Kwota netto [zł]	VAT	Wartość VAT [zł]
A-prowizja przygotowawcza	0,80%	2400,00	22%	528,00
B-prowizja administracyjna	0,20%	600,00	22%	132,00
C-prowizja del credere	0,40%	1200,00	22%	264,00
razem		4200,00		924,00
D-prowizja dyskonto		1726,03		
d1-płatność w dniach (np. 21)				
d2-dyskonto	10%			
d3-ilość dni w roku (365)				
ogółem		5926,03		924,00

Źródło: opracowanie własne

$$D = [(X*d2)*(d1/d3)] \quad (3)$$

Usługa faktoringu jest rozliczana za pomocą faktury VAT, w której wyszczególniona jest wartość netto usługi i wartość podatku od towarów i usług. Przykładową fakturę VAT przedstawia tabela 2.

Przedsiębiorca otrzymuje ją od faktora jest dokumentem podatkowym kosztowym, zmniejszającym koszty działalności i zmniejszającym należny podatek od towarów i usług.

Tab. 2. Przykładowa Faktura VAT wystawiona dla faktora (przedsiębiorcy)

FAKTURA VAT NR XX/200X	Kwota netto [zł]	VAT	Wartość VAT [zł]	Kwota brutto [zł]
1	2	3	4	5
1) usługa faktoringowa	4200,00	22%	924,00	5124,00
2) usługa faktoringowa	1726,03	zw		1726,03
razem	5926,03		924,00	6850,03

Źródło: opracowanie własne

3.2. Lokata bankowa jako zmniejszenie kosztu utraconych możliwości

Lokata terminowa (bankowa) z definicji charakteryzuje się brakiem natychmiastowej rozporządzalności.

- **na płaszczyźnie ekonomicznej**, przyjmuje formę oszczędności charakteryzującą się dużą stabilnością i takich, których ostateczne przeznaczenie nie musi być przez oszczędzającego określone,
- **na płaszczyźnie technicznej**, warunki funkcjonowania rachunków, na które wpływają te oszczędności są proste, gdyż są bardzo ograniczone: zazwyczaj występuje tylko jedna operacja wypłaty w ustalonym terminie, w przypadku niektórych formuł występują operacje pośrednie, głównie wpłaty.

Stabilność i łatwość gospodarowania, która je charakteryzuje, są one szczególnie poszukiwane przez banki i że ich oprocentowanie jest wyższe niż oprocentowanie lokat na żądanie. Jednak banki nie są całkowicie swobodne w tej dziedzinie i muszą, przynajmniej w odniesieniu do niektórych lokat przestrzegać przepisy ustanowione przez władze państwowe [6].

Pozyskaną gotówkę od faktora przedsiębiorca może przekazać na lokatę terminową do czasu płacenia swoich zobowiązań. Założono, iż na lokatę terminową zostanie przekazana kwota 300000zł.

Banki proponują różne oprocentowanie lokat terminowych w skali roku. Wybrano jedną propozycję najniższego oprocentowania lokaty w PKO BP i jedną propozycję największego oprocentowania lokaty w ING, (tabela 3.).

Tab. 3. Wybrane oprocentowania lokat bankowych (terminowych)

Nazwa Banku	Oprocentowanie w skali roku	Terminy		
		1 m-c	2 m-ce	3 m-ce
PKO BP	2,85	0,24	0,48	0,71
ING	8,00	0,67	1,33	2,00

Źródło: opracowanie własne

Małe przedsiębiorstwo ma małe możliwości w negocjowaniu z kontrahentami, aby uzyskać wydłużone terminy płacenia swoich zobowiązań, maksymalnie to do jednego miesiąca. Pozyskaną gotówkę od faktora przedsiębiorca może przekazać na lokatę terminową (1 miesiąc). Wartość przychodu z lokaty w różnych terminach przedstawia tabela 4.

Przedsiębiorca pozyskaną gotówkę od faktora może przekazać na lokatę terminową, gdzie może uzyskać średni przychód z odsetek, co przedstawia tabela 5.

Tab. 4. Wartość przychodu z lokaty w różnych terminach

Nazwa Banku	Oprocentowanie w skali roku	Kwota odsetek [zł]		
		1 m-c	2 m-ce	3 m-ce
PKO BP	2,85	712,50	1425,00	2137,50
ING	8,00	2000,00	4000,00	6000,00

Źródło: opracowanie własne

Tab. 5. Średnia wartość z odsetek z lokaty

Wartość średnia z odsetek z lokaty [zł]	1 m-c	2 m-ce	3 m-ce
	1356,25	2712,50	4068,75

Źródło: opracowanie własne

Wysokość oprocentowania lokaty terminowej w poszczególnych bankach, podlega dla każdego przedsiębiorstwa negocjowaniu.

4. Koszty faktoringu i przychód z lokaty bankowej w dokumentacji finansowej małego przedsiębiorstwa

Wprowadzony system faktoringowy w małym przedsiębiorstwie można realizować w różny sposób. W opracowaniu przedstawiono, iż przedsiębiorca przekazuje część praw do wierzytelności (bez regresu) dla faktora w pierwszym dniu miesiąca. Na podstawie danych zawartych w bilansie po stronie aktywów, czyli salda należności krótkoterminowych (337288,65zł). Założono, iż przedsiębiorca otrzymuje gotówkę od faktora w 2-3 dniu miesiąca pomniejszoną o prowizję faktora. Saldo środków pieniężnych w kasie i na rachunkach wynosi 300701,23zł. W trzecim dniu miesiąca wartość gotówki 300000zł, (saldo innych środków pieniężnych) jest przekazana na lokatę krótkoterminową do czasu płacenia swoich zobowiązań, założono, iż do 30 dnia miesiąca. Po wskazanym okresie saldo środków pieniężnych w kasie i na rachunkach jest powiększone o przychód z odsetek z lokaty (302057,48zł). W tym samym dniu dokonano zapłaty zobowiązań w kwocie 300000zł, saldo środków pieniężnych w kasie i na rachunkach zmniejszyło się do 2057,48zł. Zmianę stanu sald wybranych składników z bilansu po stronie aktywów w czasie jednego miesiąca przedstawia tabela 6.

Tab. 6. BILANS sporządzony na dzień 31.XX.200X r. [zł], AKTYWA (wybrane składniki)
*P.H.U. spółka jawna (sprzedaż-oleje silnikowe, woj. dolnośląskie)

AKTYWA(wybrane składniki)	R-200Xr.	F-200Xr.	LKT-200Xr.	LKT-200Xr	F+LKT-200Xr.
1 Należności krótkoterm. do 12 m-cy	337288,65	37288,65	37288,65	37288,65	37288,65
2 Środki pieniężne w kasie i na rach.	7551,26	300701,23	701,23	302057,48	2057,48
3 Inne środki pieniężne			300000,00		
	1 dz. m-ca	2-3 dz. m-ca	3 dz. m-ca	30 dz. m-ca	30 dz. m-ca
		100%- prowizja			

F – usługa faktoringowa

LKT – lokata krótkoterminowa

R – wartości rzeczywiste (historyczne)*

Natomiast w okresie przedstawionym powyżej w bilansie po stronie pasywów zmienia się w 2-3 dniu miesiąca saldo zysk (strata) netto (77643,31zł) i saldo zobowiązania z tytułu

podatków, ceł, ubezpieczeń (3541,24zł). W 30 dniu miesiąca zwiększa się saldo zysk (strata) netto (78999,56zł), w tym dniu zmniejsza się również saldo zobowiązań krótkoterminowych (105078,05zł). Zmianę stanu sald wybranych składników z bilansu po stronie pasywów w czasie jednego miesiąca przedstawia tabela 7.

Tab. 7. BILANS sporządzony na dzień 31.XX.200X r. [zł], PASYWA (wybrane składniki)
*P.H.U. spółka jawna (sprzedaż-oleje silnikowe, woj. dolnośląskie)

PASYWA(wybrane składniki)		R-200Xr.	F-200Xr.	LKT-200Xr.	LKT-200Xr	F+LKT-200Xr.
1	Zysk (strata) netto	83569,34	77643,31	77643,31	78999,56	78999,56
2	Zobowiązania krótkoterm do 12 m-cy	405078,05	405078,05	405078,05	405078,05	105078,05
3	'z tytułu podatków, ceł i ubez..	4465,24	3541,24	3541,24	3541,24	3541,24
		1 dz. m-ca	2-3 dz. m-ca	3 dz. m-ca	30 dz. m-ca	30 dz. m-ca

F – usługa faktoringowa

LKT – lokata krótkoterminowa

R – wartości rzeczywiste (historyczne)*

W rachunku zysku i strat w 2-3 dniu miesiąca zwiększa się wartość kosztów finansowych (6771,73zł), tym samym zmniejsza się zysk netto (77643,11zł). W 30 dniu miesiąca zwiększa się wartość przychodów finansowych pozyskanych z lokaty krótkoterminowej (1858,23zł), jednocześnie zwiększa się zysk netto (78999,56zł). Zmiany wartości wybranych składników w rachunku zysku i strat w czasie jednego miesiąca przedstawia tabela 8.

Tab. 8. RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT (w. porównawczy) na dzień 31.XX.200X r. [zł]
*P.H.U. spółka jawna (sprzedaż-oleje silnikowe, woj. dolnośląskie)

(wybrane składniki)		R-200Xr.	F-200Xr.	LKT-200Xr.	LKT-200Xr	F+LKT-200Xr.
1	Przychody finansowe - odsetki	501,98	501,98	501,98	1858,23	1858,23
2	Koszty finansowe – Inne	845,70	6771,73	6771,73	6771,73	6771,73
3	Zysk (strata) netto	83569,34	77643,31	77643,31	78999,56	78999,56
		1 dz. m-ca	2-3 dz. m-ca	3 dz. m-ca	30 dz. m-ca	30 dz. m-ca

F – usługa faktoringowa

LKT – lokata krótkoterminowa

R – wartości rzeczywiste (historyczne)*

W rachunku przepływów pieniężnych w 2-3 dniu miesiąca ulegają zmianie: zysk netto jest pomniejszony o wartość (-5926,03zł) - jest to prowizja netto faktora, stan należności zmniejszony o wartość (300000zł) - jest to kwota należności (wierzytelności) przekazana dla faktora i **rozliczona** przez faktora oraz stan zobowiązań jest pomniejszony o wartość (-924,00zł) - czyli podatek naliczony od towarów i usług z prowizji faktora. Przepływy środków pieniężnych netto i bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych to wartość (293149,97zł). Na koniec 3 dnia miesiąca małe przedsiębiorstwo dysponowało środkami pieniężnymi w kwocie (300701,23zł). W 3 dniu miesiąca przedsiębiorca przekazał 300000zł na lokatę terminową. Zmiana stanu środków pieniężnych nie nastąpiła, ponieważ transakcje dokonywane są w ramach jednego konta **środki pieniężne**. W 30 dniu miesiąca zmianie uległ zysk netto o kwotę (1356,25zł) – jest to przychód z lokaty terminowej. Przepływy środków pieniężnych netto i bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych to również wartość (1356,25zł). Na początku 30 dnia miesiąca małe przedsiębiorstwo dysponowało środkami pieniężnymi w kwocie (302057,48zł) w tym samym dniu dokonano

zapłaty zobowiązań w kwocie (-300000zł). Nastąpiła zmiana stanu zobowiązań o kwotę (-300000zł). Na koniec 30 dnia miesiąca małe przedsiębiorstwo dysponowało środkami pieniężnymi w kwocie (2057,48zł). Zmiany stanu wartości wybranych składników w rachunku przepływów pieniężnych w czasie jednego miesiąca przedstawia tabela 9.

Tab. 9. RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (m. pośrednia) na dzień 31.XX.200X r. [zł]. *P.H.U. spółka jawna (sprzedaż-oleje silnikowe, woj. dolnośląskie)

(wybrane składniki)		R-200Xr.	F-200Xr.	LKT-200Xr.	LKT-200Xr	F+LKT-200Xr.
1	Zysk (strata) netto	83569,34	-5926,03	0	1356,25	0
2	Zmiana stanu należności	-341395,39	300000,00	0,00	0,00	0,00
3	Zmiana stanu zobowiązań bez poz.	414905,69	-924,00	0,00	0,00	-300000,00
4	Przepływy śr. pieniąż. netto razem	7551,26	293149,97	0	1356,25	-300000,00
5	Bilansowa zmian. Stanu śr. pieniąż.	7551,26	293149,97	0	1356,25	-300000,00
6	Środki pieniężne na pocz. okresu	0,00	7551,26	300701,23	300701,23	302057,48
7	Środki pieniężne na koniec okresu	7551,26	300701,23	300701,23	302057,48	2057,48
		1 dz. m-ca	2-3 dz. m-ca	3 dz. m-ca	30 dz. m-ca	30 dz. m-ca

F – usługa faktoringowa

LKT – lokata krótkoterminowa

R – wartości rzeczywiste (historyczne)*

W małym przedsiębiorstwie system faktoringowy i wykorzystanie lokaty terminowej poprawiło bieżącą płynność finansową. Pierwotna wartość wskaźnika 1,25 została zwiększona do wartości 1,87. Natomiast zmniejszyła się rentowność sprzedaży. Pierwotna wartość wskaźnika 3,11 została zmniejszona do wartości 2,94. Zmiany wartości wybranych wskaźników finansowych w czasie jednego miesiąca przedstawia tabela 10.

Tab. 10. WSKAŹNIKI FINANSOWE na dzień 31.XX.200X r. *P.H.U. spółka jawna (sprzedaż-oleje silnikowe, woj. dolnośląskie)

(wybrane)	R-200Xr.	F-200Xr.	LKT-200Xr.	LKT-200Xr.	F+LKT-200Xr.
WSKAŹNIKI FINANSOWE	wartość	wartość	Wartość	wartość	wartość
bieżącej płynności (III stopnia)	1,25	1,24	1,24	1,24	1,87
cykl należności	23,15	0,00	0,00	0,00	0,00
okres regulowania zobowiązań	61,01	61,01	61,01	61,01	15,83
rentowność sprzedaży	3,11	2,28	2,88	2,94	2,94
	1 dz.m-a	2-3 dz. m-ca	3 dz. m-ca	30 dz. m-ca	30 dz. m-ca

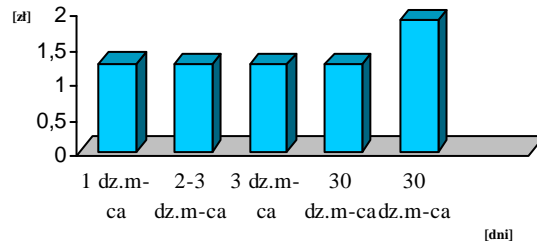
F – usługa faktoringowa

LKT – lokata krótkoterminowa

R – wartości rzeczywiste (historyczne)*

Zmianę wartości wskaźnika bieżącej płynności finansowej z faktoringiem i z lokatą terminową w okresie jednego miesiąca przedstawia rysunek 2.

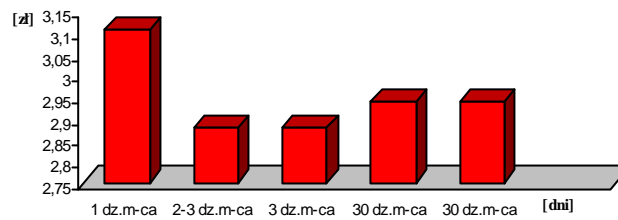
Wskaźnik bieżącej płynności z faktoringiem, z lokatą

Rys. 2. Zmiana wskaźnika bieżącej płynności finansowej w okresie jednego miesiąca

Zmianę wartości wskaźnika rentowności sprzedaży z faktoringiem i z lokatą terminową w okresie jednego miesiąca przedstawia rysunek 2.

Wskaźnik rentowności sprzedaży z faktoringiem, z lokatą

Rys. 3. Zmiana wskaźnika rentowności sprzedaży w okresie jednego miesiąca

Małe przedsiębiorstwo kosztem poprawy płynności finansowej zmniejszyło swoją rentowność sprzedaży. Utrzymanie płynności finansowej dla małego przedsiębiorstwa powinno być priorytetem ponieważ jest jednym z czynników pozwalającym wygrać z konkurencją.

5. Wnioski

Zarządzanie gotówką w małym przedsiębiorstwie jest bardzo trudne. Zjawisko zatorów płatniczych coraz częściej pojawiające się w działalności gospodarczej przedsiębiorstw a zwłaszcza małych przedsiębiorstw, wymusza poszukiwanie nowych rozwiązań aby gotówkę utrzymać na akceptowanym poziomie. Opracowano wiele sposobów, metod, technik zarządzania środkami pieniężnymi (gotówką). Wprowadzenie ich do małego przedsiębiorstwa jest zbyt kosztowne, ponieważ wymaga to wprowadzenia dodatkowych instrumentów przetwarzających informacje oraz zatrudnienia dodatkowych pracowników. Zaproponowany w opracowaniu system faktoringowy jest mniej złożony ale również drogi, koszty można pomniejszyć przekazując otrzymaną gotówkę od faktora na lokatę

terminową. Dlatego należy przed podjęciem decyzji wprowadzenia systemu faktoringowego poddać analizie czy opłacalne jest zrezygnowanie z części należności od odbiorców na rzecz faktora, czy korzystniejsze jest oczekiwanie na późniejszy jej wpływ od dłużnika lub nawet niekiedy ograniczenie sprzedaży kredytowej. Faktoring jest wykorzystywany dla przyspieszenia dyspozycyjności należnościami prawidłowymi przed upływem terminu ich płatności. Niekiedy występują jednak w przedsiębiorstwie należności wątpliwe lub uznane przez przedsiębiorstwo za nieściągalne. Natomiast w razie chociażby częściowego zainkasowania takich należności wynik finansowy ulega poprawie. Zaprezentowany model ułatwia zarządzanie poziomem gotówki.

Literatura

1. Kaplan R., Horton D.: Strategiczna karta wyników. Warszawa, 2001.
2. Skowronek – Mielczarek A.: Finanse w zarządzaniu przedsiębiorstwem. [w:] Strużycki M. (red.): Podstawy zarządzania przedsiębiorstwem. Wydawnictwo SGH, Warszawa, 1999.
3. Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w 2001 r., GUS, Warszawa, 2003.
4. Warunki powstania i działania oraz perspektywy rozwojowe polskich przedsiębiorstw powstałych w latach 2002-2006. GUS, Warszawa, 2008.
5. Michalski G.: Podstawy zarządzania finansami przedsiębiorstwa. Wydawnictwo WSZ, Wrocław, 2003.
6. Ekonomia i techniki bankowe, Bank i osoby prywatne, Wydawnictwo Prawnicze – na zlecenie Centrum Studiów Bankowych i Finansowych (Centre de Formation de la Profession Bancaire), Warszawa, 1990.
7. Rutkowski A.: Factoring jako źródło krótkoterminowego finansowania. Prawo Przedsiębiorcy, 1999.
8. Gajdka J., Walińska E.: Zarządzanie finansowe-teoria i praktyka. Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa, 1998.
9. Wilimowscy Z.M.: Sztuka zarządzania finansami. Część 1 i 2. Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz, 2002.
10. Tokarski M.: Faktoring w małych i średnich przedsiębiorstwach, forma krótkoterminowego finansowania działalności. Oficyna Ekonomiczna, Kraków, 2005.

Mgr inż. Anna KIWAŁA
Politechnika Wrocławska
55-200 Oława, ul. Opolska 4/3
tel/fax (071) 303 28 92
e-mail: pirbo@wp.pl